

Dnr Kdn 2017/34

Rapport om arbete med nationella minoriteters rättigheter år 2016

Bakgrund

Denna rapport har sammanställts i enlighet med kommunens riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter (Dnr Kst 2013/162-31). Rapporten är strukturerad med utgångspunkt i de krav som finns i riktlinjerna kring information, skyddande och främjande av språk och kultur, kontakter med kommunen, samråd kring frågor som berör minoriteterna, äldreomsorg på minoritetsspråk samt uppföljning av arbetet.

Information

På kommunens webbplats finns en sida som innehåller information om så väl lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk som minoritetsarbetet i Järfälla. På webbsidan ges även tillgång till kommunens riktlinjer för minoritetsarbetet samt grundläggande information om nationella minoriteters rättigheter på samtliga minoritetsspråk finska, meänkieli, nordsamiska, sydsamiska, lulesamiska, jiddisch, romani arli, romani kelderash och romani kale. Det samråd som arrangerades av kommunen spreds även via webbplatsen och i lokaltidning. Personalen i servicecenter har under 2016 fått uppdatering om de nationella minoriteternas rättigheter i enlighet med riktlinjerna.

Skyddande och främjande av språk och kultur

Enligt riktlinjerna ska varje nämnd planera för inslag i sin verksamhet som syftar till främjande av språk och kultur. Kommunen erbjuder genom Järfälla språkcentrum möjlighet till modersmålsundervisning på samtliga nationella minoritetsspråk. På kommunens hemsida under barn & utbildning har kommunen information för elever och föräldrar om denna möjlighet. Informationen ges på svenska.

Modersmålsundervisning på finska och romani pågår i förskolan, i förskoleklass och i grundskolan. Från höstterminen 2016 undervisas en elev i meänkieli. På Järfälla språkcentrum har man noterat ett fortsatt minskat intresset för att läsa modersmål i finska och idag är det ca 45 elever som får modersmålsundervisning i finska och ca 7 elever läser finska som nybörjarspråk. Det är endast 2 elever som önskar modersmålsundervisning i romani.

Den ändring i skollagen som trädde i kraft den 1 juli 2015 innebär att elever som tillhör de nationella minoriteterna har utökad rätt till undervisning i språket. Tidigare krävdes att eleven skulle ha en vårdnadshavare som hade språket som modersmål och att eleven skulle ha grundläggande kunskaper i språket. Nu räcker det att eleven tillhör minoritetsgruppen. Syftet är att stärka språkens ställning och ge möjlighet att revitalisera ett språk som gått förlorat i tidigare generationer. Det är enligt detta som 7 elever läser finska och en meänkieli.

Kommunens bibliotek arbetar för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur genom tillgängliggörande av medier på samtliga nationella minoritetsspråk och om samtliga nationella minoriteter. Detta finns som ett prioriterat område i bibliotekets medieplan.

Järfälla Kultur har i sitt scenkonstprogram inkluderat föreställningar i syfte att främja språk och kultur. Under året har Järfälla kultur erbjudit en tvåspråkig (svenska och finska) scenkonstföreställning Kalevalaskåpet/Kalevalakaappi med Teater Sláva. Föreställningen lyfter fram det finska nationaleposets sagoskatt. I ett samarbete med finska scenkonstnärer från Finland har bl a dockteaterföreställningen Maskeraden på slottet med dockteaterkonstnären Milla Risku visats vid nationaldagen på Görvåln. Föreställningens manus grundar sig på Görvålns historia. Den moderna dansteaterföreställningen Dancing Moominvalley med Dance Theatre MD/Tanssiteatteri MD från Tammerfors gästspelade i Fjällenskolans nya aula. Dansföreställningen är baserad på Tove Janssons bok Det osynliga barnet.

Kontakter med kommunen

Enligt Järfälla kommuns riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter ska kommunen ha en aktuell bild av vilka språkkunskaper som finns i kommunen när det gäller de nationella minoritetsspråken. En språkinventering genomfördes under 2014 av kommunens personal. Av de som svarade på enkäten angav 59 att de talar finska och 3 personer angav att de talar meänkieli. Kommunens Servicecenter har finskspråkig personal.

Samråd kring frågor som berör minoriteterna

Enligt lagen om nationella minoriteter ska kommuner genom samråd ge företrädare för de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Ett första öppet samråd med de nationella minoriteterna genomfördes i Järfälla kommun den 25 november 2015. Samrådet var öppet för samtliga medborgare som identifierar sig som tillhörande en nationell minoritet. Inbjudan spreds via kommunens hemsida, riksorganisationer för de nationella minoriteterna, annons i lokaltidning, genom modermåslärare och genom affischer. Sammanlagt deltog ett trettiootal personer i mötet, varav ungefär hälften kom från kommunen i form av politiker eller tjänstepersoner. Den andra hälften bestod av representanter från de nationella minoriteterna sverigefinnar och samer, med klar majoritet av sverigefinnar.

Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden/förvaltningen bjöd den 16 januari i år in till ett öppet samråd för de nationella minoriteterna i Järfälla. Syftet med samrådet var att fortsätta dialogen för att ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem i kommunen. Mötet var öppet för alla medborgare som identifierar sig som tillhörande någon av de nationella minoriteterna, sverigefinnar, samer, romer, tornedalingar och judar. Sammanlagt deltog ca 15 personer vid mötet varav hälften var representanter från kommunen i form av politiker och tjänstepersoner. Efter information från kommunen följde frågestund där bl a en fråga lyftes av representanter från pensionärsföreningen Vartuneet om att Järfälla kommun borde flagga med den Sverigefinska flaggan på Sverigefinnarnas nationaldag den 24 februari. Frågan har lyfts vidare i samband med översyn av kommunens flaggpolicy. Nytt samråd för de nationella minoriteterna anordnas hösten 2017.

Kartläggning av nationella minoriteter i Järfälla kommun

Kommunstyrelseförvaltningen har sammanställt statistik i syfte att få en bild av hur många personer som ingår i nationella minoriteter i Järfälla. Utöver granskning av statistiskt material har undersökningen genomförts med hjälp av kontakter med organisationer som samlar personer från de nationella minoriteterna. Nedanstående tabell redovisar resultatet av undersökningen.

Tabell 1. Kartläggning av nationella minoriteter i Järfälla

Nationell minoritet	Antal	Källa
Sverigefinnar ¹	7 517	Statistiska centralbyrån
Tornedalingar	~300	Svenska tornedalingars riksförbund, Stockholms lokalavdelning
Judar	75-80	Judiska församlingen i Stockholm
Samer	22	Sametinget
Romer	Okänd	Saknas

Sammanställningen försvåras av den så kallade självidentifikationsprincipen² men visar ändå på att det största behovet i kommunen verkar finnas inom den nationella minoriteten sverigefinnar.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

Enligt lagen om nationella minoriteter ska kommunen erbjuda hela eller delar av den service som erbjuds inom ramen för äldreomsorg på finska, meänkieli respektive samiska om det efterfrågas och om kommunen har tillgång till personal som är kunnig i språket. En dagverksamhet med finsk inriktning inom äldreomsorgen finns i Barkarby. I den övriga verksamheten finns det tillgång till finsktalande personal vid behov på kommunens äldreboende. Socialnämnden har beslutat att Lönnens äldreboende får en finsk profil istället för att bara en avdelning får en särskild språkinriktning. Äldreboendet kommer att kunna erbjuda finskspråkig personal, finsk mat, kultur och aktiviteter med finsk inriktning. Profilboendet startar senare under våren 2017.

Finskt förvaltningsområde

Regeringen avslag 2015 Järfälla kommuns ansökan om att ingå i förvaltningsområde för finska som minoritetsspråk. Genom kultur-, demokrati- och fritidsnämnden gjorde kommunen en ny ansökan 2016. Regeringen har den 14 december 2016 meddelat beslutet att inte ansluta Järfälla kommun till förvaltningsområdet för finska inför 2017. Regeringen ska först göra en översyn av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk och har tillsatt "Utredningen om en stärkt minoritetspolitik". Utredningen ska se över hur förvaltningsområdenas roll kan tydliggöras och hur ordningen med statsbidrag ska se ut framöver. Mot bakgrund av att frågan ingår i utredningens

¹ Utdrag ur Statistiska centralbyråns befolkningsregister anger 7 517 personer med finsk anknytning i Järfälla kommun. Siffran inbegriper personer födda i Finland eller med minst en förälder född i Finland eller med minst en far-/morförälder född i Finland.

² Självidentifikationsprincipen innebär att det är upp till varje individ att avgöra om han eller hon tillhör någon av de nationella minoriteterna (Regeringens proposition 2008/09-158 – "Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna")

uppdrag avvaktar regeringen anslutning av ytterligare kommuner för finska, meänkieli och samiska.

Uppföljning av arbetet

Riktlinjerna uttrycker att en årlig rapport, såsom denna, ska sammanställas med syfte att beskriva de insatser som har genomförts under det gångna året kring de nationella minoriteternas rättigheter. Rapporten ska i enlighet med riktlinjerna utgöra grund för det samråd med företrädare för de nationella minoriteterna som genomförs årligen.